

**Oikaisuvaatimus ympäristöterveyspäällikön viranhaltijapäätökseen 3.12.2020 § 1,
Terveystarkastajasijaisen valinta**

3838/01.01.01.02/2020

Rakennus- ja ympäristölautakunta 27.01.2021 § 6

Valmistelija: Valmistelija: kaupunginlakimies Antti Mäkelä, 044 778 2302,
antti.makela@salo.fi.

Selostus asiasta

Ympäristöterveyspäällikön päätöksestä on 4.12.2020 saapunut oikaisuvaatimus, jossa oikaisuvaatimuksen tekijä vaatii päätöksen kumoamista ja oikaisuvaatimuksen tekijän valitsemista terveystarkastajan viransijaisuuteen.

Oikaisuvaatimuksen tekemistä koskevat säännökset

Kuntalain 134 §:n mukaan lautakunnan sekä sen alaisen viranomaisen päätökseen tyytymätön voi hakea siihen oikaisua. Oikaisuvaatimus tehdään asianomaiselle toimielimelle eli lautakunnalle. Kuntalain 137 §:n mukaan oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti toimivaltaiselle viranomaiselle 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista (138 §).

Vaatimus on tehtävä toimivaltaiseen viranomaiseen kirjallisesti, ja oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava vaatimuksen kohteena oleva päätös sekä vaadittava oikaisu ja sen perustelut.

Asiassa toimitettu oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimus on tehty määräajassa ja oikealle toimielimelle.

Oikaisuvaatimuksen tekijä arvostelee sitä, että häntä ei ole kutsuttu haastatteluun, vaikka hän katsoo täyttävänsä/täyttäneensä tehtävän edellyttämät kelpoisuusvaatimukset. Oikaisuvaatimuksen tekijän mukaan se, että häntä ei kutsuttu edes haastatteluun voidaan nähdä syrjintänä iän, syntyperän tai henkilökohtaisten ominaisuuksien perusteella.

Oikaisuvaatimuksen tekijä katsoo täyttävänsä viran hoitamiselle asetetut kelpoisuusehdot. Lisäksi oikaisuvaatimuksen tekijä on esittänyt, että sijaisuuteen tulee aina ensisijaisesti valita työttömänä oleva henkilö. Oikaisuvaatimuksen tekijä on toimittanut liitteenä eläinlääkärirekisterin julkisen tietopalvelun otteen ammatinharjoittamisoikeutensa alkamisajankohdasta sekä otteen työkokemuslisästään.

Oikaisuvaatimuksen tekijä on esittänyt 30.000 euron korvausvaatimuksen syrjinnästä, aliarvioimisesta ja eläinlääkäriin kunnian loukkaamisesta.

Muut sovellettavat oikeushajeet ja viran kelpoisuusvaatimukset

Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaan virkasuhteeseen ottamisen yleisistä perusteista säädetään perustuslaissa. Lisäksi virkasuhteeseen otettavalla on oltava erikseen säädetty tai kunnan päättämä erityinen kelpoisuus.

Perustuslain 125 §:n 2 momentin mukaan yleiset nimitysperusteet julkisiin virkoihin ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Hakijoita vertailtaessa nimitysperusteita on arvioitava kokonaisuutena, jossa koulutuksen ja työkokemuksen ohella on otettava huomioon myös hakijan viran hoitamisen kannalta merkitykselliset henkilökohtaiset ominaisuudet. Perustuslain yleisiä nimitysperusteita on oikeuskäytännössä tulkittu siten, että viranomaisen voi päätyä valitsemaan kelpoisuusvaatimukset täyttävistä hakijoista muunkin kuin kokeneimman silloin, kun siihen on edellä kuvattujen nimitysperusteiden arviointiin nojautuva syy. Yleisiä nimitysperusteita on tulkittava yhteydessä asianomaisen viran yleisiin ja erityisiin kelpoisuusehtoihin, joihin liittyen on otettava huomioon myös viran nimi ja tehtäväpiiri sekä virkaan liittyvän konkreettiset työtehtävät.

Perustuslain säännös edellyttää hakijoiden ansioiden vertailua. Koulutuksen ja työkokemuksen ohella on arvioitava viran hoitamisen kannalta merkityksellisiä henkilökohtaisia ominaisuuksia. Tämän harkinnan perusteella valitaan ansioitunein hakija. Valitsijan harkintavaltaan kuuluu se, että jotain kelpoisuusvaatimukseen kuuluvista vaatimuksista voidaan painottaa haastatteluun ja ansiovertailuun perustuvan kokonaisarviointiin nojalla. Viran kelpoisuusvaatimusten lisäksi virkaan kuuluvat konkreettiset työtehtävät määrittelevät lähtökohtaisesti sen, minkälaista taitoa eli koulutusta ja työkokemusta virkaan valittavalta henkilöltä odotetaan (KHO 2013:47).

Hakuilmoituksen mukaan viransijaisen ensisijaisena tehtävänä ovat asumis- ja rakennusterveyteen liittyvät terveysvalvonnan tehtävät. Toimenkuvaan kuuluu lisäksi terveydensuojelulain mukainen suunnitelmallinen valvonta; kohteina erityisesti päiväkodit, koulut, vanhainkodit ja muut vastaavat tilat.

Hakuilmoituksen mukaan viransijaisuuteen valittavalta henkilöltä edellytetään soveltuvaa korkeakoulututkintoa. Aiempi kokemus terveydensuojeluvallvonnan tehtävistä katsotaan eduksi. Hakijalta on edellytetty riittävää tietoteknistä osaamista, oma-aloitteisuutta ja kykyä itsenäiseen työskentelyyn, hyviä ihmissuhde- ja neuvottelutaitoja sekä paineensietokykyä. Edellytyksenä on mainittu myös oman auton käytön mahdollisuus tehtävien hoidossa.

Kenelläkään ei ole subjektiivista oikeutta tulla valituksi virkaan pelkästään siksi, että hänellä on korkeampi koulutus tai pitempi työkokemus kuin muilla hakijoilla (KHO 19.9.1997/2296). Hakijoiden henkilökohtaisten ominaisuuksien arvioinnin perusteella on lain mukaan mahdollista päätyä valitsemaan kelpoisuusvaatimukset täyttävistä hakijoista muunkin kuin

korkeimmin koulutettu tai kokenein. Virkaa täyttävällä kunnan viranomaisella on harkintavalta painottaa yhtä kelpoisuusvaatimukseen sisältyvistä vaatimuksista yli jonkin muun vaatimuksen haastattelun ja ansiovertailuun perustuvan kokonaisarvion perusteella.

Pitempi kokemus ei siten automaattisesti tee hakijaa vähemmän kokenutta kokonaisuutena paremmaksi (ks. myös korkeimman oikeuden vuosikirjaratkaisut KKO 2005:24 ja KKO 1996:141). Haettavana olevaan virkaan pidemmän työkokemuksen omaava hakija voi kuitenkin olla virkaan koulutuksensa puolesta soveltuvampaa ja muutoin pidemmän työkokemuksen omaavaa hakijaa ansioituneempi virkaan, kun myös henkilökohtaiset ominaisuudet otetaan kokonaisarvioinnissa huomioon. Virkaa täyttävällä on muutenkin hakijoiden henkilökohtaisten ominaisuuksien painottamisessa harkintavaltaa.

Hakijoiden ansiovertailusta

Sijaisuutta haki 15 henkilöä, joista päteviä hakijoita oli 11. Hakuilmoituksessa kerrottiin viransijaisen ensisijaiset tehtävät ja kerrottiin, että hakijoilta toivottiin aiempaa kokemusta terveydensuojeluvalvonnan tehtävistä. Tällä perusteella haastatteluun kutsuttiin kaksi henkilöä; ainoat joilla oli aiempaa kokemusta terveystarkastajan tehtävistä.

Haastattelusta

Yksityiskohtainen ansiovertailu voidaan useiden hakijoiden joukosta rajata sellaisiin hakijoihin, joita pidetään varteenotettavimpina. Viranhakumenettelyn luonteeseen kuuluu siten se, että vain osa hakijoista kutsutaan hakemusten perusteella haastatteluun. Kunnallishallinnossa virkaan edellytetään yleensä aina käytännön kokemusta. Kokemuksella tulee olla asiallinen vastaavuus viran tehtäväpiiriin.

Oikaisuvaatimuksen tekijää ei ole kutsuttu haastatteluun, sillä hänellä ei ole lainkaan kokemusta terveystarkastajan työstä.

Syrjintäväite

Kunnallisessa viranhaltijasta annetun lain 12 §:ssä säädetään, että työnantaja ei saa virkasuhteeseen ottaessaan ilman hyväksyttävää perustetta asettaa hakijoita eri asemaan iän, terveydentilan, vammaisuuden, kansallisen tai etnisen alkuperän, kansalaisuuden, sukupuolisen suuntautuneisuuden, kielen, uskonnon, mielipiteen, vakaumuksen, perhesuhteiden, ammattiyhdistystoiminnan, poliittisen toiminnan tai muun näihin verrattavan seikan vuoksi.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaisesti syrjintä virantäytöissä on kielletty. Lain 12 §:n 1 momentin mukaan syrjintänä ei kuitenkaan voida pitää muun muassa sitä, että harkinnassa huomioidaan työtehtävien laatuun ja niiden suorittamiseen liittyvä todellinen ja ratkaiseva vaatimus. Syrjintäoletaman syntyminen edellyttäisi, että joku hakijoista olisi selvästi ansioituneempi kuin valituksi tullut henkilö.

Virkavalinnassa on otettu huomioon viranhoidon kannalta merkittävät seikat ja ominaisuudet, joiden arvioinnin perusteella valinta on tehty. Koska valintakriteerit ovat selkeästi tehtävään liittyviä, ei yhdenvertaisuuslain 8 §:n periaatteita ole rikottu eikä viranhaltijalain 12 §:n mukaista syrjintää ole tapahtunut. Oikaisuvaatimuksen tekijää ei ole asetettu eri asemaan suhteessa tehtävään valittuun iän, terveydentilan, vammaisuuden, kansallisen tai etnisen alkuperän, kansalaisuuden, sukupuolisen suuntautuneisuuden, kielen, uskonnon, mielipiteen, vakaumuksen, perhesuhteiden, ammattiyhdistystoiminnan, poliittisen toiminnan tai muun näihin verrattavan seikan vuoksi.

Esitetty korvausvaatimus ja sen käsittelystä

Yhdenvertaisuuslain 26 §:n perusteella hyvityksen saadakseen mahdollisen loukkauksen kohteen pitää nostaa kanne vuoden kuluessa syrjintäkiellon rikkojan kotipaikan käräjäoikeudessa (Varsinais-Suomen käräjäoikeus). Näin ollen sitä koskeva hyvitysvaatimus jää tässä käsittelyssä tutkimatta.

Johtopäätöksiä

Oikaisuvaatimuksen tekijä ei ole oikaisuvaatimuksessaan tuonut esiin sellaisia seikkoja, joiden mukaan hän olisi siinä määrin ansioituneempi terveystarkastajan tehtävään kuin siihen valittu henkilö, että hänen jättämisensä kutsumatta haastatteluun (ja valitsematta jättämisensä tehtävään) täyttäisi syrjinnän tunnusmerkit.

Oikaisuvaatimuksessa ei siten ole esitetty sellaisia oikeudellisesti vaikuttavia eikä tarkoituksenmukaisia syitä, joiden johdosta voitaisiin katsoa olevan syytä muuttaa ympäristöterveyspäällikön tekemää päätöstä terveystarkastajan viransijaisuuteen ottamisesta.

Sovellettuja oikeusohjeita:

Suomen perustuslaki 125 §

Kuntalaki 134, 137, 138 §

Laki kunnallisesta viranhaltijasta 6, 12 §

Yhdenvertaisuuslaki 8, 12, 26 §

Oheisaineisto:

Esitetty oikaisuvaatimus

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja:

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää hylätä esitetyn oikaisuvaatimuksen ja jättää tutkimatta lisäksi esitetyn korvausvaatimuksen.

Päätös:

Rakennus- ja ympäristölautakunta hyväksyi esittelijän päätösehdotuksen.